

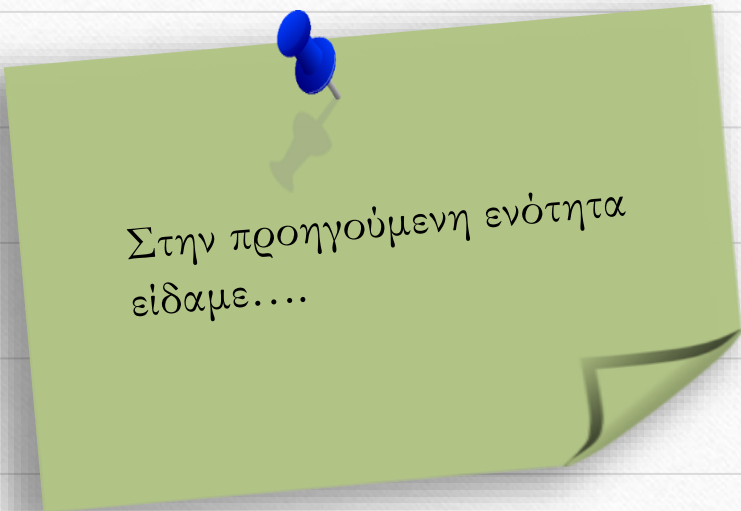
«Σχεδιασμός και εφαρμογή εκπαιδευτικών
δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο Ι»
Γ' ΕΤΟΣ_ΘΕΩΡΙΑ 2_

**Σχεδιασμός/Ανάπτυξη ημερήσιου προγράμματος
Μαθησιακά πλαίσια στο νηπιαγωγείο *** (συνέχεια)

Τζαβάρα Αγγελική tzavara@upatras.gr

**Το παρόν υλικό αφορά σε περιεχόμενο του Νέου Προγράμματος
Σπουδών για το Νηπιαγωγείο και του Οδηγού για την Νηπιαγωγό
βλ. βιβλιογραφία τέλους*

Ανάπτυξη Ημερήσιου Προγράμματος

Στην προηγούμενη ενότητα
είδαμε....

- Το Ημερήσιο Πρόγραμμα προσδιορίζει:

α) το χρονικό πλαίσιο των **ζωνών απασχόλησης** εκπαιδευτικών και παιδιών στην καθημερινή ζωή του σχολείου, όπως αυτές προβλέπονται από το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου,

β) **το είδος και το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων**, μέσα από τον δημιουργικό συνδυασμό και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα μαθησιακά πλαίσια στο νηπιαγωγείο σε συνάρτηση με τη σκοποθεσία του Προγράμματος Σπουδών.

- Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού προγράμματος:

α) συνιστά μια δυναμική και αμφίδρομη διαδικασία

β) έχει ως βασικό σκοπό την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Σπουδών

Ανάπτυξη Ημερήσιου Προγράμματος -1-

Η **σταθερότητα** ως προς το πότε και το πώς υλοποιούνται οι προβλεπόμενες δράσεις στο Ημερήσιο Πρόγραμμα προσδίδει ασφάλεια στα παιδιά και τους δίνει τη δυνατότητα να προβλέπουν και να οργανώνουν τη δράση τους στον χώρο του νηπιαγωγείου, ενισχύοντας την αίσθηση ελέγχου της μάθησής τους.

Η **ευελιξία**, όμως, στην οργάνωση του Ημερήσιου Προγράμματος είναι η παράμετρος που το καθιστά πραγματικά ενδιαφέρον και ευχάριστο για τα παιδιά, ενισχύοντας τα εσωτερικά τους κίνητρα για μάθηση.

Ανάπτυξη Ημερήσιου Προγράμματος -2-

Οι νηπιαγωγοί εφαρμόζουν ευέλικτα προγράμματα όταν:

- ❖ **Ορίζουν το αρχικό πλαίσιο για την υλοποίηση του Ημερήσιου Προγράμματος, αλλά συνεργάζονται με τα παιδιά** ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εκφράζουν τη δική τους άποψη για τις δραστηριότητες της ημέρας.
- ❖ **Αναδιοργανώνουν τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων ώστε να αντανakλώνται σε αυτές τα ενδιαφέροντα των παιδιών και οι απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτουν** σχετικά με ζητήματα, θέματα, προβλήματα τα οποία αναδύονται στα διαφορετικά περιβάλλοντα της δράσης τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η/ο νηπιαγωγός, εκτιμώντας τις ανάγκες και την ανταπόκριση των παιδιών, δύναται να τροποποιήσει:
  - ✓ α) το πλαίσιο μιας δραστηριότητας ενσωματώνοντας τις ιδέες των παιδιών και διατηρώντας τους στόχους της δραστηριότητας που θεωρούνται σημαντικοί,
  - ✓ β) τους στόχους της δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις αναδυόμενες ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα χαρακτηριστικά των παιδιών.

Ανάπτυξη Ημερήσιου Προγράμματος -3-

- ❖ **Διαδραματίζουν έναν διευκολυντικό και διαμεσολαβητικό ρόλο**, ώστε να ενθαρρύνουν τα παιδιά να λαμβάνουν πρωτοβουλίες που τα οδηγούν στο να ανακαλύπτουν, να επεξεργάζονται και να οικοδομούν τη γνώση μέσα από ατομικές και συνεργατικές δράσεις.
- ❖ **Χρησιμοποιούν εναλλακτικούς τρόπους παρατήρησης, καταγραφής και τεκμηρίωσης τόσο του τρόπου σκέψης των παιδιών όσο και των δικών τους επιλογών**, ώστε τα σχετικά τεκμήρια και συμπεράσματα να αποτελούν τη βάση στον σχεδιασμό του Ημερήσιου Προγράμματος.
- ❖ **Λαμβάνουν υπόψη τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν την κονστρουκτιβιστική προσέγγιση, την κοινωνικοπολιτισμική και ανακαλυπτική μάθηση**, οι οποίες προωθούν τις διερευνήσεις και το παιχνίδι ως βασικές μεθοδολογικές επιλογές σχεδιασμού και υλοποίησης του προγράμματος.

Διαδικασίες μάθησης στο νηπιαγωγείο

Οι νηπιαγωγοί καλούνται **να συνδυάσουν αρμονικά τη θεωρία με την πράξη**, ώστε οι διδακτικοί σχεδιασμοί και οι μαθησιακές καταστάσεις που οργανώνουν να είναι υψηλής ποιότητας και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις δυνατότητες των παιδιών του νηπιαγωγείου.

Οι **δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκονται ενεργά τα παιδιά είναι αναπτυξιακά κατάλληλες** όταν λαμβάνουν υπόψη τον ρυθμό ανάπτυξης κάθε παιδιού, ενισχύουν την πρωτοβουλία του, έχουν την απαιτούμενη διάρκεια και επαναλαμβάνουν τις έννοιες, ενσωματώνοντας κάθε φορά το βέλτιστο στάδιο δυσκολίας, ώστε να οδηγούν σε διαρκή βελτίωση και αλλαγή. γνώση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών των παιδιών του νηπιαγωγείου αλλά και του τρόπου που τα χαρακτηριστικά αυτά αλληλοεπιδρούν με τα στοιχεία και τις διεργασίες του περιβάλλοντος

Οι νηπιαγωγοί θα πρέπει να είναι σε θέση **να αντιλαμβάνονται τις παραμέτρους και τους παράγοντες που επηρεάζουν τη μαθησιακή πορεία των παιδιών**. Η γνώση αυτή καθοδηγεί τόσο τον σχεδιασμό κατάλληλων μαθησιακών περιβαλλόντων όσο και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Οι Γνώσεις Αναφοράς

Προκειμένου να σχεδιάσουμε το ημερήσιο πρόγραμμά μας και ανάλογα με το θέμα μας, χρειάζεται να αναζητήσουμε σχετικές πληροφορίες **-γνώσεις αναφοράς-** ανατρέχοντας σε σχετική βιβλιογραφία & σε δεδομένα που αφορούν στις ιδέες των μικρών παιδιών -ανίχνευση- για διάφορες έννοιες, καταστάσεις και φαινόμενα.

?

Π.χ. Ζωντανοί
οργανισμοί –
Μέρα/Νύχτα –
Σχήμα Γης

Τα Μαθησιακά Πλαίσια

Τα μαθησιακά πλαίσια αποτελούν τη βάση για την οργάνωση του ημερήσιου προγράμματος του νηπιαγωγείου. Στην προηγούμενη ενότητα είδαμε αναλυτικά τις «Θεματικές Προσεγγίσεις» και τα «Σχέδια Εργασίας»

Παιχνίδι, ελεύθερο και οργανωμένο

Είτε αναπτύσσεται από τα παιδιά στο πλαίσιο των ελεύθερων δραστηριοτήτων είτε οργανώνεται με τη βοήθεια των νηπιαγωγών σε περισσότερο δομημένες δραστηριότητες, αποτελεί πηγή ευχαρίστησης και μάθησης.

Το περιβάλλον του σχολείου και οι πρακτικές των νηπιαγωγών βοηθούν τα παιδιά να αναπτύσσουν την ικανότητα του «παίξουν». Με την απαραίτητη καθοδήγηση, τα παιδιά μπορούν να μάθουν να εξελίσσουν το παιχνίδι τους, καθώς ενεργοποιούν και διοχετεύουν τη φαντασία στο παιχνίδι, αξιοποιούν νέες ιδέες, διατηρούν την ομαλή ροή του παιχνιδιού και διαπραγματεύονται τις συγκρούσεις και την οριοθέτηση της συμπεριφοράς.

Η/Ο νηπιαγωγός λαμβάνει υπόψη τα διάφορα είδη παιχνιδιού, στη βάση κριτηρίων που αφορούν το περιεχόμενο της δράσης (π.χ. κατασκευαστικό, δραματικό παιχνίδι κτλ.) και τον παράγοντα της κοινωνικής συμμετοχής του παιδιού (π.χ. παράλληλο, συντροφικό παιχνίδι), και φροντίζει να διαμορφώνει τις κατάλληλες κάθε φορά συνθήκες, ώστε τα παιδιά να εξελίσσουν την ικανότητα του «παίξουν» στο πλαίσιο των αναπτυξιακών τους δυνατοτήτων

Διερευνήσεις -1-

Αποτελούν **μαθησιακές δράσεις που φέρουν σε επαφή τα παιδιά με τα στάδια μιας ερευνητικής διαδικασίας** και δίνουν έμφαση στην ενεργό εμπλοκή τους και στην ανακάλυψη νέων γνώσεων. Ο διδακτικός σχεδιασμός λαμβάνει υπόψη τις φάσεις μιας διερευνητικής διαδικασίας, οι οποίες δεν έχουν γραμμικό χαρακτήρα:

- (α) επαφή των παιδιών με το θέμα, ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος και ανάπτυξη προβληματισμού σε σχέση με τα ζητήματα που παρουσιάζονται,
- (β) αναζήτηση και επεξεργασία πληροφοριών και εργαλείων και ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα χρησιμοποιήσουν τα παιδιά στις επόμενες δραστηριότητες,
- (γ) αξιοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων, υλοποίηση των προτάσεων των παιδιών και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της εργασίας τους,
- (δ) εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν κατακτήσει σε νέες καταστάσεις για να εμβαθύνουν σε αυτές , με δραστηριότητες κλιμακούμενης δυσκολίας και
- (ε) αναστοχασμός, αυτοαξιολόγηση-ετεροαξιολόγηση και διαμορφωτική αξιολόγηση της πορείας και εργασίας των παιδιών, ανατροφοδότηση και διαμόρφωση νέων στόχων.

Διερευνήσεις -2-

Προτείνονται τρεις (3) τύποι διερευνητικών προσεγγίσεων, στους οποίους υιοθετείται η παιδοκεντρική προσέγγιση

1. Οι διερευνήσεις για την επίλυση προβλήματος, που στοχεύουν στην επίλυση πραγματικών προβλημάτων που πηγάζουν από το πλαίσιο της άμεσης εμπειρίας και δραστηριοποίησης των παιδιών. Ακολουθούν μια διαδικασία τεσσάρων σταδίων:

- i. ανάδυση προβλήματος και προσδιορισμός βασικών του διαστάσεων,
- ii. συλλογή πληροφοριών και διατύπωση υποθέσεων,
- iii. οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος για τη σταδιακή δόμηση των υποθέσεων και αξιολόγηση του αποτελέσματος και
- iv. διαμόρφωση συμπεράσματος για την πιο κατάλληλη λύση του προβλήματος.

2. Οι θεματικές προσεγγίσεις

3. Τα σχέδια εργασίας

Διερευνήσεις -3-

Πώς, όμως, επιλέγουμε τα θέματα ή και προσδιορίζουμε τα ερωτήματα και τα προβλήματα που σηματοδοτούν τις διερευνήσεις των παιδιών;

Ως βασικές πηγές άντλησης των θεμάτων λειτουργούν:

- i. το παιχνίδι των παιδιών,
- ii. οι στόχοι και οι ιδέες που πηγάζουν από το Πρόγραμμα Σπουδών,
- iii. τα ζητήματα που αναδύονται από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και πολλές φορές συνδέονται με την επικαιρότητα,
- iv. τα αφηγηματικά ή πληροφοριακά κείμενα που μπορούν να αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη διαθεματικών δραστηριοτήτων,
- v. οι ιδέες και έννοιες, που οι νηπιαγωγοί θεωρούν χρήσιμο να τις επεξεργαστούν με τα παιδιά.

Όποιο και να είναι το πλαίσιο άντλησης του θέματος, **οι νηπιαγωγοί χρειάζεται να εφαρμόζουν συστηματικά τεχνικές παρατήρησης** ώστε να καταρτίζουν λίστες με τα πιθανά για διερεύνηση θέματα, τα οποία και θα κατευθύνουν τις εκπαιδευτικές τους επιλογές.

Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας που ακολουθεί, έπειτα από την πραγματοποίηση των προπαρασκευαστικών δραστηριοτήτων, είναι πολύ σημαντικός για την επίτευξη των προσδοκώμενων στόχων σε σχέση με τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών.

Η προσέγγιση «**Τι γνωρίζω; Τι θέλω να μάθω; Τι έμαθα; Πώς το έμαθα;**» (K – W – L – H) αποτελεί ένα μεθοδολογικό εργαλείο εκπαιδευτικού σχεδιασμού, το οποίο προεκτείνει την υπάρχουσα τεχνική «**Τι γνωρίζω; Τι θέλω να μάθω; Τι έμαθα;**» (K – W – L)

Εικόνα 41. Το διάγραμμα «Τι γνωρίζω; Τι θέλω να μάθω; Τι έμαθα; Πώς το έμαθα» (K – W – L – H). (Εικόνες από <https://www.vecteezy.com/vector-art/614027-group-of-international-children-learning>)

Είναι σημαντικό σε αυτήν τη φάση διαμόρφωσης του διαγράμματος η/ο νηπιαγωγός να χρησιμοποιεί **συμπληρωματικούς τρόπους για την οπτική αναπαράσταση των ερωτημάτων των παιδιών**. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά αφενός να αντιλαμβάνονται σαφέστερα τα ερωτήματα της διερεύνησης και αφετέρου να καταγράφουν τη δράση που προτείνουν για κάθε ερώτημα.

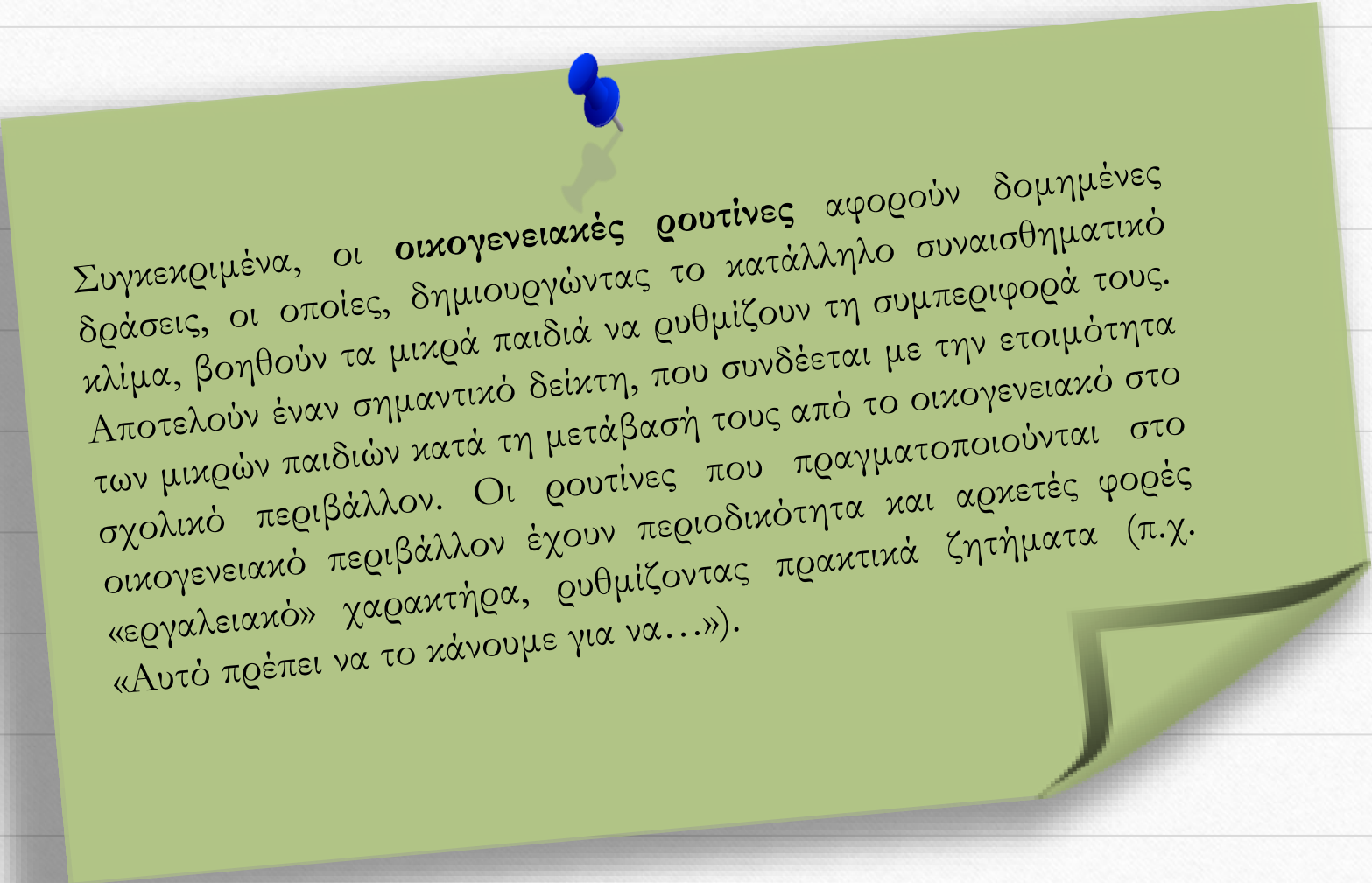
Καθημερινές αλλά και ευκαιριακές καταστάσεις

(εορτασμοί, πολιτισμικά
δρώμενα και οικογενειακές συνήθειες)

Μπορούν να εξελιχθούν σε μια πλούσια μαθησιακή εμπειρία, όταν αξιοποιηθούν από τις/τους νηπιαγωγούς, ώστε να αναπτυχθεί **διασύνδεση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, τα ενδιαφέροντα και τα σημαντικά συμβάντα στη ζωή των παιδιών.**

Αποτελούν σημαντικό μαθησιακό πλαίσιο, καθώς **δημιουργούν συνθήκες για συνεργασία με τις οικογένειες και τους φορείς στην ευρύτερη κοινότητα,** προάγουν την ενεργητική συμμετοχή των παιδιών και δίνουν την ευκαιρία για διαπολιτισμική επικοινωνία.

Επιπλέον, προσφέρουν **ευκαιρίες στα παιδιά** να εκφραστούν με δημιουργικό τρόπο, να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες **σε συνθήκες μη τυπικής εκπαίδευσης.**

Συγκεκριμένα, οι **οικογενειακές ρουτίνες** αφορούν δομημένες δράσεις, οι οποίες, δημιουργώντας το κατάλληλο συναισθηματικό κλίμα, βοηθούν τα μικρά παιδιά να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους. Αποτελούν έναν σημαντικό δείκτη, που συνδέεται με την ετοιμότητα των μικρών παιδιών κατά τη μετάβασή τους από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον. Οι ρουτίνες που πραγματοποιούνται στο οικογενειακό περιβάλλον έχουν περιοδικότητα και αρκετές φορές «εργαλειακό» χαρακτήρα, ρυθμίζοντας πρακτικά ζητήματα (π.χ. «Αυτό πρέπει να το κάνουμε για να...»).

Ενδεικτικές οικογενειακές ρουτίνες και συνήθειες που συνδέονται με τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών

Το φαγητό. (Ρουτίνες που συνδέονται με την ικανοποίηση άλλων βασικών και βιολογικών αναγκών.)

Ανάγνωση βιβλίων.

Οικογενειακές συγκεντρώσεις και επισκέψεις.

Δραστηριότητες παιχνιδιού.

Συνήθειες με θρησκευτικό περιεχόμενο και χαρακτήρα.

Ενδεικτικές και σημαντικές καταστάσεις από το πλαίσιο της κοινωνικής ζωής που δύνανται να αξιοποιηθούν ποικιλοτρόπως στη μαθησιακή διαδικασία

Γιορτές με εθνικό-ιστορικό/θρησκευτικό/κοινωνικό χαρακτήρα και περιεχόμενο.

Επισκέψεις/εκδρομές σε μουσεία, σε χώρους με πολιτισμικό/ιστορικό ενδιαφέρον ή σε χώρους με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος

Μεμονωμένα γεγονότα που πηγάζουν από την επικαιρότητα

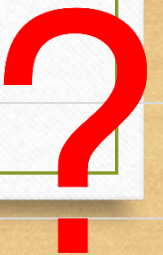
Υποστηρικτικές δραστηριότητες

Αναφέρονται σε μεμονωμένες δραστηριότητες, δράσεις ή προγράμματα που στοχεύουν στην υποστήριξη της μάθησης κάποιων παιδιών ή/και όλων των παιδιών της τάξης στο πλαίσιο εκπαιδευτικών, προληπτικών ή παρεμβατικών προσεγγίσεων ή για θέματα που χρήζουν ειδικής διαχείρισης.

Εδώ εντάσσονται τα εργαστήρια δεξιοτήτων, οι συνεδρίες για τον Ατομικό Φάκελο Προόδου, αλλά και οι πρακτικές που επεκτείνουν τις δράσεις του σχολείου στο οικογενειακό περιβάλλον των παιδιών, όπως είναι ενδεικτικά η δανειστική βιβλιοθήκη της τάξης ή του νηπιαγωγείου

Ενδεικτικές υποστηρικτικές δραστηριότητες αποτελούν:

- *Οι εξατομικευμένες παρεμβάσεις.*
- *Ας συζητήσουμε!*
- *Δανειστική βιβλιοθήκη.*
- *Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων.*
- *Οι συνεδρίες για τον Ατομικό Φάκελο Προόδου (Portfolio).*

Ρουτίνες της τάξης

Αποτελούν ένα **σημαντικό πλαίσιο αναφοράς και ασφάλειας** για τα παιδιά, ενώ παράλληλα δίνουν τη δυνατότητα λειτουργικής επικοινωνίας με στόχο την ανάπτυξη υπευθυνότητας και αυτονομίας.

Λειτουργούν ιδιαίτερα υποστηρικτικά ως προς την ένταξη των παιδιών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες ή δυσκολίες στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου.

Οι ρουτίνες αφορούν **γεγονότα που λαμβάνουν χώρα τακτικά** και είναι προβλέψιμα στο πλαίσιο της καθημερινής πρακτικής, π.χ. φαγητό, ντύσιμο, συζήτηση για την ημερομηνία και τον καιρό κτλ.

Οι ρουτίνες **διέπονται από ένα κανονιστικό πλαίσιο**, το οποίο είναι σημαντικό να διαμορφώνεται σε συνεργασία με τα παιδιά και να τονίζεται ο κοινωνικός του χαρακτήρας

Ενδεικτικές και σημαντικές ρουτίνες

- Άφιξη και αποχώρηση των παιδιών από το νηπιαγωγείο.
- Ομάδες καθηκόντων.
- Ώρα του κύκλου-της συζήτησης
- Η ώρα του κύκλου
- Φαγητό
- Τουαλέτα
- Ώρα χαλάρωσης ή ξεκούρασης

Το διάλειμμα -1-

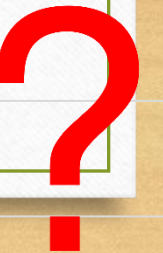
Είναι **απαραίτητο στοιχείο του εκπαιδευτικού προγράμματος**, καθώς βελτιστοποιεί τη μαθησιακή διαδικασία, δίνοντας τη δυνατότητα να εξελιχθεί σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και αποφορτίζοντας τα παιδιά από την ενδεχόμενη πίεση της συγκέντρωσης, της προσοχής και της προσπάθειας.

Η **εμπλοκή των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία** και η ικανότητα διατήρησης της προσοχής **ενισχύονται σημαντικά μετά το παιχνίδι στην αυλή**, συγκριτικά με το διάλειμμα στην τάξη.

Το διάλειμμα αποτελεί ιδανικό πλαίσιο για την **ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των παιδιών και την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων**.

Σημαντικά οφέλη:

- ❖ Ενισχύεται η **φυσική δραστηριότητα** των παιδιών.
- ❖ Λαμβάνονται **ερεθίσματα** τα οποία αποτελούν μια γνωστική πρόκληση για τα παιδιά
- ❖ Επιτυγχάνεται η **αποφόρτιση** από τις απαιτήσεις της δραστηριότητας που έχει προηγηθεί.
- ❖ Προάγεται η **κοινωνικοσυναισθηματική μάθηση και ανάπτυξη**.

Το διάλειμμα-2-

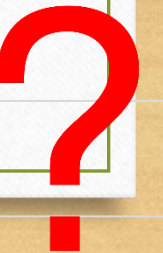
Οι νηπιαγωγοί, λαμβάνοντας υπόψη τη χρονική διάρκεια του διαλείμματος, καθώς και τους παράγοντες που εμπλέκονται στη διενέργειά του (όπως το μέγεθος και η οργάνωση του αύλειου χώρου, η ταυτόχρονη πραγματοποίηση του διαλείμματος για περισσότερες από μία τάξεις του σχολείου), μπορούν **να βελτιώσουν την ποιότητα της δράσης των παιδιών** σε αυτό το μαθησιακό πλαίσιο με κατάλληλες πρακτικές:

1. **Οργανώνουν τον χώρο κατάλληλα** και τον εξοπλίζουν με υλικό που ενθαρρύνει τη φυσική δραστηριότητα των παιδιών.
2. **Πραγματοποιούν παραδοσιακά παιχνίδια.** Η παράδοση αποτελεί μια ανεξάντλητη πηγή για την άντληση παιγνιωδών δραστηριοτήτων, οι οποίες λειτουργούν, παράλληλα, ως γέφυρα ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν σε σχέση με το παιδικό παιχνίδι.
3. **Παρέχουν αντικείμενα ή και κάθε είδους υλικά** που μπορούν να πυροδοτήσουν τη φαντασία των παιδιών εμπλέκοντάς τα σε διαφορετικούς τύπους παιχνιδιών.
4. **Δημιουργούν ρουτίνες** που πραγματοποιούνται στη διάρκεια του διαλείμματος.

Μεταβάσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων του προγράμματος-1-

Ως μεταβάσεις προσδιορίζονται οι χρονικές περίοδοι στο Ημερήσιο Πρόγραμμα που μεσολαβούν από την ολοκλήρωση μιας δραστηριότητας έως και την έναρξη της επόμενης.

Αποτελούν σημαντική ευκαιρία και συνθήκη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων που αφορούν την **κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη** και τη **διαχείριση και οργάνωση του χρόνου και του χώρου**. Επιπλέον, προσφέρουν τη δυνατότητα να **ενισχυθούν έννοιες** που επεξεργάστηκαν τα παιδιά σε περισσότερο **τυπικές μαθησιακές καταστάσεις** του προγράμματος, ακολουθώντας τις επιλογές και την πρωτοβουλία των παιδιών

Μεταβάσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων του προγράμματος-2-

Τα οφέλη των μεταβατικών δραστηριοτήτων εκτείνονται σε τρία βασικά επίπεδα:

- A. Χρόνος.** Τα παιδιά αποκτούν αίσθηση του χρόνου και μαθαίνουν να υπολογίζουν και να οργανώνουν χρονικά τις δράσεις τους.
- B. Κοινωνικοσυναισθηματικές διεργασίες.** Οι μεταβάσεις δημιουργούν το πλαίσιο ώστε τα παιδιά να αποφορτιστούν από την ένταση όσων έχουν προηγηθεί.
- Γ. Νοητικές διεργασίες.** Είναι σημαντικό τα παιδιά να περιέρχονται σε κατάσταση ετοιμότητας, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ανάγκες των μαθησιακών συνθηκών που δημιουργούνται στο σχολικό περιβάλλον.

Μεταβάσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων του προγράμματος-3-

Η **οπτική παρουσίαση** των δραστηριοτήτων του Ημερήσιου Προγράμματος αποτελεί μια πολύ ση-μαντική πρακτική, που βοηθά τα παιδιά:

- i. να αντιλαμβάνονται τη διαδοχή που υπάρχει στις ζώνες δραστηριοτήτων/απασχόλησης,
- ii. να οργανώνουν αποτελεσματικά τη δράση τους ακολουθώντας τις ρουτίνες και τις μεταβάσεις που εντοπίζονται μεταξύ των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων

Η οπτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων του Ημερήσιου Προγράμματος αφορά κατασκευές, φωτογραφίες, εικόνες ή και ζωγραφιές των ίδιων των παιδιών, οι οποίες αξιοποιούνται ώστε να αναπαραστήσουν τη χρονικά διαρθρωμένη σειρά ενεργειών/δράσεων που εντοπίζονται στην καθημερινή ροή του προγράμματος στο σχολείο

Ενδεικτικά ερωτήματα αναστοχασμού για τη/τον νηπιαγωγό σε σχέση με την οργάνωση και την εφαρμογή του Ημερήσιου Προγράμματος/Α

- ✓ Ενσωματώνονται αρμονικά όλα τα μαθησιακά πλαίσια στο πλαίσιο του Ημερήσιου Προγράμματος;
- ✓ Χαρακτηρίζεται το Ημερήσιο Πρόγραμμα που εφαρμόζεται στην τάξη από ευελιξία ώστε να ικανοποιούνται οι αναδυόμενες ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών;
- ✓ Αξιοποιούνται δημιουργικά όλοι οι τύποι παιχνιδιού, τόσο στο πλαίσιο του ελεύθερου όσο και του οργανωμένου παιχνιδιού, παρέχοντας στα παιδιά ποικίλες ευκαιρίες για μάθηση;
- ✓ Εφαρμόζονται συστηματικά οι κατάλληλες τεχνικές παρατήρησης ώστε να επιλέγονται προς ανάπτυξη θέματα και ερωτήματα που πηγάζουν από τις εμπειρίες των παιδιών και αντανακλούν τους προβληματισμούς τους;
- ✓ Πραγματοποιούνται προπαρασκευαστικές δραστηριότητες πριν την έναρξη κάθε διερεύνησης ώστε αφενός να ενεργοποιούνται οι προγενέστερες γνώσεις των παιδιών, αφετέρου να δημιουργείται μια κοινή γνωσιολογική βάση που είναι χρήσιμη για την ανάπτυξη του θέματος της διερεύνησης;
- ✓ Χρησιμοποιείται συστηματικά η προσέγγιση *Τι γνωρίζω; Τι θέλω να μάθω; Τι έμαθα; Πώς το έμαθα»* (K – W – L – H) ως πλαίσιο για την ανάπτυξη των διερευνήσεων και την ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας;

Ενδεικτικά ερωτήματα αναστοχασμού για τη/τον νηπιαγωγό σε σχέση με την οργάνωση και την εφαρμογή του Ημερήσιου Προγράμματος/Β

- ✓ Χρησιμοποιείται ο τύπος της διερεύνησης που είναι κατάλληλος για την ανάπτυξη του εκάστοτε θέματος, ερωτήματος, προβλήματος που αποτελεί το σημείο εκκίνησης στην εκπαιδευτική διαδικασία;
- ✓ Παρέχονται στο διάλειμμα τα ερεθίσματα που χρειάζονται ώστε να ενισχύεται η κινητική δραστηριότητα των παιδιών και να επιτυγχάνεται η αποφόρτισή τους από τις δραστηριότητες του Ημερήσιου Προγράμματος;
- ✓ Πραγματοποιούνται μεταβατικές δραστηριότητες ώστε να προσανατολίζονται τα παιδιά αποτελεσματικά στις ζώνες δραστηριοτήτων/απασχόλησης του Ημερήσιου Προγράμματος;
- ✓ Αξιοποιούνται επαρκώς διάφορες καθημερινές και ευκαιριακές καταστάσεις και εφαρμόζονται οι κατάλληλες υποστηρικτικές δραστηριότητες ώστε η διδακτική διαδικασία να συνδέεται με την επικαιρότητα και την άμεση εμπειρία των παιδιών και να καλύπτει τις διαφοροποιημένες τους ανάγκες;

Μαθησιακά πλαίσια.....για σκέψη

- <https://www.youtube.com/watch?v=bWWQ3zbKwL8>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Ay3zwrI9hRM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=cJQ5XzxzGj4>
- .....

Βιβλιογραφία

- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2022). Πρόγραμμα Σπουδών Για την Προσχολική Εκπαίδευση – Διευρυμένη Εκδοχή (2η Έκδοση, 2022 ΙΕΠ). Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» του ΙΕΠ με MIS 5035542.
- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α. & Μαρινάτου, Θ. (2022). Οδηγός νηπιαγωγού - Υποστηρικτικό υλικό. Πυξίδα: Θεωρητικό και Μεθοδολογικό Πλαίσιο-Πρακτικές Εφαρμογές και Διδακτικοί Σχεδιασμοί. 2η Έκδοση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής